
 UVEDENÍ DO PROBLEMATIKY

Mezi hlavní rysy zvukové stránky portugalštiny patří **silný přízvuk**, jehož vliv se projevuje na realizaci vokálů, a to zejména vokálů orálních (Barbosa 1983: 212–222, Barbosa 1994c: 131–135). S ohledem na typy slabik, v nichž se realizují, lze tyto vokály dělit na dvě základní skupiny: (a) **samohlásky ve slabice přízvučné**, (b) **samohlásky ve slabikách nepřízvučných**. Dále bude vyloženo, že distribuce vokálů není ve všech nepřízvučných slabikách stejná. Mezi samohláskami tak lze stanovit určitou hierarchii. Všechny portugalských vokálů se vyskytuje ve slabikách přízvučných. Jejich výslovnost je jasná, jsou charakterizovány plnou intenzitou a trváním a mají všechny typické akustické rysy. Pro realizace ve slabikách nepřízvučných je příznačná **vo-kalická redukce**. Navíc vokály v těchto slabikách, a to zejména [i], [u], vykazují nápadně krátkou dobu trvání, časté jsou i koartikulace s konsonanty. Jako příklad lze uvést, že i pouhá **labializace**, vyjádřená např. symbolem [°] (Barbosa 1983: 105) přenesená na souhlásku [t] ve slově *gato* ['gat°] „kočka“ je vnímána jako [u]. Jindy je tato labializace interpretována jako aspirace (Andrade – Viana 1996: 126). To ovšem nikterak nebrání rodilým uživatelům jazyka dokonale se dorozumět (Barbosa 1983: 13). Připomeňme rovněž, že v nepřízvučných slabikách je počet vokálů rozšířen o velmi krátkou a nestálou hlásku [i̯], často odpadající v závislosti na tempu promluvy.

Při poslechu souvislého projevu v evropské portugalštině nabývá cizinec dojmu, že jde o jazyk, kde výrazně převažují konsonanty nad vokály. To je výsledkem zmíněných omezení v nepřízvučných slabikách.

Konsonantismus. Pro evropskou portugalštinu jsou typické tendence k nápadně uvolněné artikulaci souhlásek, k nimž dochází zejména v intervokální pozici a na konci slabiky. Tato tendence se projevuje např. u znělých okluziv *b*, *d*, *g*, které se jako okluzivy realizují na začátku slova a po konsonantu nazálním, kdežto v postavení mezi vokály se realizují jejich poziční varianty mající podobu spirant [β, ð, ɣ] (*cabeça* [kɐ'βesɐ] „hlava“, *cadastro* [kɐ'ðastɾu]